

Federacja Młodych Socjaldemokratów
w Szczecinie
ul. Garncarska 5, 70-377 Szczecin
e-mail: fms.szczecin@wp.pl

Adres do korespondencji:

ul. Garncarska 5
70-377 Szczecin

Szczecin, dnia 01.02.2021 r.

Piotr Krzystek
Prezydent Miasta Szczecin

Rada Miasta Szczecin

PETYCJA

W sprawie Szczecińskiego Budżetu Prawdziwie Obywatelskiego

Szanowny Panie Prezydencie! Szanowni Państwo Radni!

Szczeciński Budżet Obywatelski to piękna, proobywatelska idea, której celem jest włączenie mieszkańców w proces decydowania o sposobie wydatkowania części budżetu miasta. Budżet obywatelski współtworzony jest przez mieszkańców i dla mieszkańców, dzięki któremu Szczecinianie mają możliwość bezpośredniego oddziaływania na miasto, proponując własne pomysły i wybierając do realizacji te, które według nich odpowiadają potrzebom lokalnych społeczności, czy całego miasta.

Ważną wartością budżetu partycypacyjnego jest czynny udział i zaangażowanie mieszkańców Szczecina w działania na rzecz wspólnoty, kreowanie aktywnych postaw społecznych, budowanie tożsamości lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego.

Koniecznym punktem przy współtworzeniu budżetu miasta powinny być spotkania mieszkańców i rozmowy twarzą w twarz, gdzie Szczecinianie będą mogli przedstawić swoje potrzeby i wspólnie zastanowić się, które z nich są najpotrzebniejsze i konieczne do zaspokojenia w pierwszej kolejności.

Niestety, Szczeciński Budżet Obywatelski nie jest tym, czym powinien być. Można go porównać do jakiegoś talent show lub konkursu piękności, gdzie wygrywa ten, kto najlepiej zaprezentuje i wypromuje swój projekt, a cała reszta przepada, chyba, że nad pozostałymi projektami pochylą się radni.

W obecnej formie, Szczeciński Budżet Obywatelski tworzy jedynie konflikt między pomysłodawcami oraz brak jakiegokolwiek zastanowienia się nad tym, czy zgłoszone projekty oraz jakie projekty są mieszkańcom naprawdę potrzebne. Pomysłodawcy nie starają się nawet rozmawiać z ludźmi i przekonywać ich do swoich racji, uzasadniając szerzej, dlaczego akurat dany projekt jest potrzebny.

To nie jedyne rzeczy sprawiające, że obecna konstrukcja Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego jest kompletnie anty-obywatelska, dlatego, jako Federacja Młodych Socjaldemokratów w Szczecinie, postulujemy utworzenie „**Szczecińskiego Budżetu Prawdziwie Obywatelskiego**”, którego działanie wyobrażamy sobie następująco:

Spotkania mieszkańców i dyskusje nad projektami

Każda edycja budżetu obywatelskiego powinna być poprzedzona zorganizowaniem 37 forów osiedlowych (tyle samo, ile osiedli) i miejskich, gdzie mieszkańcy Szczecina na otwartych spotkaniach będą mieli możliwość porozmawiać twarzą w twarz o swoich potrzebach i problemach.

Na samym początku należy zorganizować spotkania otwarcia, na których zostaną mieszkańcom wyjaśnione podstawowe zasady funkcjonowania osiedli, w tym omówienie planów inwestycyjnych na najbliższe lata, zasady przeprowadzania budżetu obywatelskiego oraz zachęcenie ich do proponowania

projektów uwzględniających potrzeby rozwojowe osiedli.

Na takich spotkaniach, mieszkańcy będą mogli wspólnie omówić i uargumentować, co jest dla nich, dla osiedla i dla miasta najpotrzebniejsze do zrealizowania w pierwszej kolejności. Pozwoli to także na integrację mieszkańców i uwrażliwienie się na siebie nawzajem. Fora osiedlowe byłyby organizowane przez Rady Osiedli, zaś fora miejskie, przez Prezydenta Szczecina. Na takich forach właśnie powinno się omawiać, co powinno zostać zrealizowane i jakie projekty powinny zostać poddane pod głosowanie, wraz z uwzględnieniem ich kosztów. Dodatkowo, należy zorganizować osobne fora tematyczne, podczas których mieszkańcy rozmawialiby o problemach i inwestycjach całego miasta w konkretnych obszarach (rozwoju ekonomicznego, osób starszych, dzieci i młodzieży, kultury, turystyki, zieleni miejskiej, komunikacji miejskiej, zdrowia czy edukacji).

W dalszym etapie, zorganizowane powinny zostać spotkania dyskusyjne. Dotyczyć one będą gotowych już projektów, stworzonych przez Radę Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego (o której mowa niżej) i obejmować ich prezentację oraz dyskusje nad projektami pomiędzy mieszkańcami. Podczas trwania takich spotkań, mieszkańcy będą mogli proponować ewentualne poprawki do projektów lub też zdecydować o ich odrzuceniu w głosowaniu tajnym.

Ostatnie spotkania będą spotkaniami promocyjnymi, na których zaprezentowane zostaną projekty poddane pod głosowanie. Celem spotkań będzie również zachęcenie mieszkańców do wzięcia udziału w głosowaniu.

Wybór projektów w głosowaniu preferencyjnym

Obecna metoda głosowania nad projektami przypomina głosowanie blokowe, gdzie istnieje możliwość oddania więcej, niż jednego głosu na jeden projekt, z tą różnicą, że możliwość rozdzielania głosów jest ograniczona. Taka metoda, w realiach SBO, prowadzi do dominacji projektów najlepiej zareklamowanych, marginalizując inne projekty. Można to porównać do wyborów do Senatu w latach 1991-2007, gdzie ordynacja blokowa pokazała, że duże partie otrzymują nieproporcjonalnie dużo mandatów. Wobec tego, proponujemy zmianę metody głosowania nad projektami zgłoszonymi do SBO na głosowanie preferencyjne.

Polegać będzie ono na tym, że projekty szeregujemy od naszym zdaniem najlepszego do najgorszego, przypisując im odpowiednie numery, tj. 1 (projekt najbardziej popierany), 2, 3 itd. Można wziąć pod uwagę wszystkie projekty, bądź niektóre pominać.

Następnie, na początku przeliczania bierzemy pod uwagę tylko głosy pierwszej preferencji, czyli te projekty, przy których mieszkańcy umieścili „jedyńki”.

Aby projekt został wybrany, powinien otrzymać określoną liczbę głosów (tzw. kwotę). Proponujemy, aby kwota ta liczona była w sposób następujący: liczba ważnie oddanych głosów na danym obszarze/liczba projektów na danym obszarze.

Podsumowujemy więc głosy pierwszej preferencji i ogłaszamy te projekty, które przekroczyły kwotę, za wybrane do realizacji.

W tym momencie do gry wchodzi bardzo istotny element, jakim jest transfer głosów. Projekty, które przekroczą kwotę, „wykreślamy” z listy, a ich głosy, ale tylko nadmiarowe, czyli powyżej wymaganej kwoty, przekazujemy projektom następnym w kolejce preferencji (czyli tym, przy których mieszkańcy umieścili „dwójki”), uniemożliwiając ich zmarnowanie się.

Może się zdarzyć, że projekt nie osiągnie wymaganej kwoty. Wówczas trzeba będzie odrzucić projekty „od dołu”, czyli te z najmniejszą liczbą głosów. W takiej sytuacji transferujemy wszystkie głosy oddane na taki projekt, na projekt następnej preferencji.

Powyższe czynności powtarzamy do momentu, aż na liście pozostaną tylko te projekty, które osiągnęły kwotę, ułożone w kolejności wyboru, a następnie posegregowane według obszarów.

Tak wybrane projekty zostają skierowane do realizacji, do wyczerpania puli środków na danym obszarze.

Jest to najbardziej sprawiedliwy wybór, dzięki któremu, przy możliwości oddania głosu na kilka projektów, zwyciężą te, cieszące się autentycznie największym poparciem. Jednocześnie można zminimalizować lub całkowicie wykluczyć zjawisko głosów straconych, ponieważ głosy nadwyżkowe oraz głosy projektów odrzuconych w głosowaniu preferencyjnym nie marnują się, a pozostają dalej w grze, przyczyniając się do wybrania innych projektów.

Warto nadmienić, że głosowanie preferencyjne, a raczej ordynacja preferencyjna oraz pojedynczy głos przechodni, są oczekiwane przez dużą część społeczeństwa i pojawiają się niemalże w każdej dyskusji na temat zmiany ordynacji wyborczej. Wprowadzając to rozwiązanie, Szczecin ma szansę stać się pionierem w rozpowszechnianiu tej metody w Polsce.

Więcej dowiedzieć się można ze strony: <http://stv.org.pl>

Utworzenie Rady Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego

Rada składałaby się z delegatów - przedstawiciela każdego z osiedli, ekspertów, którzy będą musieli posiadać dorobek w zakresie wiedzy i doświadczenia związanego z realizacją oraz pracą na rzecz budżetu obywatelskiego, oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. Przedstawiciele osiedli byłiby wybierani w opisaną wcześniej ordynacji preferencyjnej przez mieszkańców osiedla, zaś eksperci i przedstawiciele organizacji pozarządowych, aby wejść w skład RSBO, musieliby uzyskać wymaganą liczbę podpisów mieszkańców, np. 50.

Kadencja RSBO trwać będzie od rozpoczęcia do ostatecznego zakończenia edycji.

Do zadań RSBO należeć będzie **(1)**tworzenie w imieniu mieszkańców wszystkich projektów, o realizację których zabiegali oni podczas forów osiedlowych i miejskich, tworzenie projektów zgłoszonych przez osoby poza forum oraz ich weryfikacja pod względem formalnym i merytorycznym (w tym oznaczenie lokalizacji i podanie kosztów realizacji), **(2)**opracowywanie rekomendacji dotyczących działań zmierzających do rozwoju budżetu obywatelskiego, **(3)**ewaluacja wyników budżetu obywatelskiego i ich opiniowanie, **(4)**konsultowanie i opiniowanie rozwiązań dotyczących bieżących spraw związanych z realizacją budżetu obywatelskiego, **(5)**monitorowanie przebiegu realizacji zwycięskich projektów, **(6)**opracowywanie rocznego planu inwestycyjnego w Szczecinie w zakresie rozwoju poszczególnych dzielnic oraz całego miasta i rozwiązywania konkretnych problemów omawianych podczas forów, po czym propozycje te byłyby rozpatrywane przez właściwe komisje Rady Miasta, **(7)**promocja projektów z zachowaniem zasady równości, a także **(8)**określanie szacunkowej puli środków, która powinna zostać przekazana na realizację przyszłorocznej edycji SBO oraz podział części puli przeznaczonej na realizację projektów lokalnych, na osiedla.

Utworzenie RSBO wiązać się będzie z likwidacją Zespołu Opiniującego oraz Zespołu Odwoławczego, których prace już teraz budzą szereg kontrowersji, czego przykładem może być uczestnictwo w Zespole Opiniującym osób związanych z projektami i ocena przez te osoby projektów konkurencyjnych. Sam tryb wyboru Zespołu Opiniującego, tj. przez Prezydenta, daje pole do nadużyć i podporządkowania sobie tego organu. Zespół Odwoławczy zaś, jest jak elitarne gremium, gdzie członkostwo jest swojego rodzaju nagrodą za zwycięski projekt, bądź też „awansem”, gdy członek Zespołu Opiniującego zostaje w kolejnej edycji członkiem Zespołu Odwoławczego. Taki model funkcjonowania jest kompletnie anty-obywatelski.

Dlatego też najlepszym rozwiązaniem będzie, aby to sami mieszkańcy wybierali osoby do organu tworzącego projekty i posiadającego szereg innych kompetencji sprzyjających rozwojowi SBO. Takie gremium posiadać będzie pełną legitymizację. Ułatwi ono także mieszkańcom zgłaszanie projektów, ponieważ wszelkimi kwestiami formalnymi, prawnymi itp. zajmie się właśnie RSBO. Będzie to także duże ułatwienie do grupy najmniej angażującej się w SBO, czyli dzieci i młodzieży.

Zwiększenie środków do około 100 mln zł

Najczęściej zgłaszane projekty w ramach SBO dotyczą placów zabaw, parków, parkingów, chodników, pomników czy przejść dla pieszych. Są to projekty proste i tanie w realizacji. Środki finansowe na realizację projektów wybranych przez mieszkańców stanowią około 0,5% wszystkich wydatków miasta i wyniosły około 14,6 mln zł, przy czym na osiedle przypadło jedynie kilkaset tysięcy złotych. Jest to kwota wręcz marginalna, sprawiająca, że SBO staje się przeciwieństwem wzmocnienia sił i sprawczości mieszkańców, sprawiając jedynie takową iluzję i odciągając ludzi od rozważania wydatkowania pozostałych 99,5%.

Aby mieszkańcy mieli prawdziwą moc sprawczą, środki na SBO powinny zostać zwiększone do około 100 mln zł. W takim przypadku, na osiedle (Uwaga! Nie obszar inwestycyjny, biorąc pod uwagę obecny podział) przypadnie około 1,9 mln zł. Jest to kwota pozwalająca na realizację naprawdę ambitnych i potrzebnych mieszkańcom projektów. Zdecydowanie zachęci ich to do wzięcia udziału w SBO. Stopniowe zwiększanie środków następować powinno z każdą kolejną edycją SBO.

Większe środki na SBO pozyskać można dzięki:

1) obniżeniu podatku od środków transportu

Wysokie stawki tego podatku zniechęcają firmy transportowe do zakładania swoich siedzib w mieście oraz sprawiają, że przewoźnicy unikają płacenia podatku, co zmniejsza wpływy do budżetu. Dzięki obniżce jego stawek do minimum, Szczecin zyska na atrakcyjności wśród przewoźników, którzy swoje siedziby lokalizować będą w Szczecinie. Niższy podatek od środków transportowych oznaczać będzie większą ilość zarejestrowanych pojazdów w mieście, a co za tym idzie, większe wpływy do budżetu. Pozytywne efekty obniżki tego podatku widać w gminie Biały Bór, która zyskała na tym finansowo, więc Szczecin również może śmiało pójść tą drogą.

> <https://trans.info/pl/podatek-od-srodkow-transportu-w-gore-ale-nie-w-tych-rajach-podatkowych-213246>

> <https://www.fakt.pl/pieniadze/finanse/polska-gmina-w-zachodniopomorskim-reklamuje-sie-jako-raj-podatkowy/crf9bzh>

2) wprowadzeniu podatku od reklam, który może przynieść milionowe wpływy,

3) stopniowej rezygnacji z inwestycji miejskich i przeznaczeniu tych pieniędzy na SBO, dzięki czemu to mieszkańcy będą posiadać większy wpływ na to, jakie inwestycje będą wykonywane w mieście.

Drugą sprawą pozostaje podział środków. Uważamy, że zamiast od zaludnienia czy powierzchni obszaru, powinny one zależeć głównie od poziomu zapotrzebowania, zdegradowania i zamożności danego obszaru. Według nas, budżet obywatelski powinien docierać do obszarów zapomnianych i sprawiać, że miasto rozwijać się będzie równomiernie, a życie na osiedlach było możliwie zbliżone do siebie poziomem zaspokojenia potrzeb.

Podział na obszary

Szczecin podzielony jest na obszary lokalne, według granic osiedli, przy czym niektóre połączono ze sobą. Przykładem może być połączenie Stołczyzna, Skolwina i Gołęcino-Gołławia w obszar o bardzo dużej powierzchni, jednak z najmniejszą liczbą mieszkańców, połączenie dwóch różnych światów, jak Nowe i Stare Miasto, które, według Magistratu, mają mieć wspólne cele i korzyści, czy też połączenie aż czterech osiedli w obszar o największej powierzchni, których mieszkańcy, według Urzędu Miasta, powinni szukać wspólnych celów i rozwiązań.

Należy zastanowić się, czy mieszkańcy osiedla X naprawdę będą martwić się o potrzeby osiedla Y i ich mieszkańców i rezygnować z własnych korzyści? Według nas nie. Na dodatek, może to tworzyć niepotrzebną rywalizację między osiedlami, wchodzących w skład jednego obszaru lokalnego.

W związku z tym proponujemy, aby osiedla nie były łączone w większe obszary lokalne. Zamiast tego, należy przeprowadzić szeroką debatę publiczną nad ewentualnymi korektami granic osiedli, ponieważ, są one poddawane wątpliwości, ze względu na różne potrzeby społeczne, komunikacyjne i charakterystykę zabudowy w obrębie jednego osiedla. Tak zmienione granic osiedli stanowiłyby obszary lokalne.

Ewentualne połączenie osiedli w większy obszar powinno następować poprzez decyzję rad zainteresowanych osiedli, po wcześniejszych konsultacjach z ich mieszkańcami.

Możliwość przekazania środków

Według nas powinna istnieć możliwość przekazywania środków. Wyglądałoby to w ten sposób, że jeżeli mieszkańcy danego osiedla stwierdzą, że przekazana na te osiedle pula środków jest za duża, jak na potrzeby osiedla lub nie zostanie ona w całości wykorzystana, część lub całość tej puli będzie mogła zostać przekazana innemu osiedlu albo trafić do puli środków na projekty ogólnomiejskie. Taką decyzję podejmowałaby Rada Osiedla po konsultacjach z mieszkańcami osiedla.

Zmiany w Regulaminie

1) zmiana w § 8 pkt. 1 ust 7

Uważamy, że obecny zapis definitywnie wyklucza projekty ambitniejsze i trudniejsze w realizacji, których funkcjonowanie wymagałoby większych wydatków, a które odpowiadałyby potrzebom mieszkańców. Gospodarność projektu nie powinna być powodem, dla którego potrzeby mieszkańców miałyby nie zostać zaspokojone. Proponujemy, aby koszty funkcjonowania i utrzymania projektu mogły być wyższe w stosunku do wartości kosztorysowej o maksymalnie 20%.

2) usunięcie § 8 pkt. 1 ust 8-10

Usunięcie tych zapisów uważamy za konieczne. Dzięki temu, realizacji będą mogły podlegać projekty ambitniejsze, które zaspokoją potrzeby mieszkańców, lecz których realizacja będzie musiała przebiegać etapami. Nie widzimy powodów, dla których takie projekty miałyby zostać odrzucone zwłaszcza, jeżeli mają się przyczynić do rozwoju miasta, bądź poprawy jakości życia mieszkańców.

Według nas SBO nie musi wiązać się jedynie z wydatkami. Realizacji powinny podlegać również projekty odpłatne, na których miasto będzie mogło zarobić, na przykład dzięki turystom. Jest to dla miasta szansa na pozyskanie nowych źródeł dochodu.

Dzięki usunięciu kryterium ogólnodostępności, realizacji będą mogły zostać poddane projekty kierowane do konkretnej grupy, np. młodzieży, osób starszych, niepełnosprawnych, turystów czy też zwierząt. Będzie można wówczas polepszyć stan życia osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych, w których brakuje toalet i łazienek, czy też wdrożyć różnego rodzaju programy skierowane do uczniów. Już teraz można zauważyć, że zasada ogólnodostępności podlega naruszeniu, ponieważ do głosowania zostają dopuszczone projekty, kierowane do konkretnej grupy, np. dzieci. Dotyczą one na przykład budowy placu zabaw. Ogólnodostępność oznacza, że coś jest dostępne dla wszystkich, bez względu na wiek itd.

Jako przykład projektu, który będzie możliwy do realizacji po usunięciu tego typu ograniczeń, jest projekt „Zwierzęta w Łodzi są ważne”. Projekt ten dotyczył dofinansowania łódzkiego schroniska dla zwierząt i opiekał na kwotę 1 miliona złotych. Dzięki temu możliwe będzie wyposażenie gabinetu weterynaryjnego czy zapobieganiu bezdomności zwierząt poprzez opłacenie ich sterylizacji. Należy tu nadmienić, że w łódzkim budżecie obywatelskim nie istnieją zasady ogólnodostępności czy nieodpłatności.

3) usunięcie § 9 ust 2

O odrzuceniu projektu powinni decydować wyłącznie mieszkańcy, bądź kwestie formalne lub merytoryczne, a nie to, jak zachowuje się autor. Organ oceniający nie jest kompetentny, aby właściwie ocenić tego typu wykroczenia.

4) zmiana w § 12

Proponujemy, aby do § 12 dodać zapis wykluczający radnych, jako osoby uprawnione do zgłaszania projektów. Posiadają oni inne, bezpośrednie narzędzia, dzięki którym mogą kształtować budżet miasta. Ponadto, poprzez zgłaszanie projektów, które mają szansę wygrać, wykorzystują oni SBO do celów politycznych, niszcząc ideę budżetu obywatelskiego.

5) usunięcie § 12 ust 9

Uważamy to ograniczenie za kompletnie bezsensowne. Wielkość przesłanych elektronicznie załączników, tudzież sposób przesłania formularza, nie powinien decydować o odrzuceniu projektu.

6) zmiana w § 21 ust 13

Zamiast nazwiska panińskiego matki, należy podać adres zamieszkania. Ma to służyć wykluczeniu możliwości oddania głosu przez osoby, które nie mieszkają w Szczecinie. Podane informacje będą musiały rzecz jasna zostać rzetelnie zweryfikowane przed zatwierdzeniem głosu.

7) zmiana w § 22

Proponujemy dodać zapis o następującej treści: „W sytuacji, gdy pozostałe środki finansowe nie pozwalają na realizację kolejnego projektu z listy, pieniądze na jego realizację przeznacza się ze środków niewykorzystanych w pozostałych obszarach. Jeżeli przeznaczone w ten sposób środki są nadal niewystarczające, realizacji podlega projekt zajmujący niższą pozycję na liście, jeżeli koszty jego realizacji mieszczą się w kwocie pozostałej do rozdysponowania.”

Takie rozwiązanie podyktowane jest rozbieżnością w interpretacji przepisów Regulaminu SBO, gdzie według Miasta, do realizacji powinny być skierowane projekty z największą liczbą głosów - do projektu, którego wartość przekracza pulę środków w danym obszarze, a nie, jak stanowi Regulamin SBO, projekty z największą liczbą głosów – do wyczerpania puli środków na danym obszarze.

Należy zdać sobie sprawę również z tego, że zwyczajne pominięcie kolejnego projektu z największą liczbą głosów, tylko ze względu na niewystarczającą ilość środków, bez poszukiwania alternatywnych rozwiązań, stanowi pogwałcenie demokratycznego wyboru mieszkańców i niszczy ideę budżetu obywatelskiego.

Mamy nadzieję na pozytywne rozpatrzenie naszej petycji.

Wyrażamy zgodę na ujawnienie podmiotu wnoszącego oraz osoby reprezentującej na stronie internetowej BIP UM Szczecin.

Damian Dobrucki – osoba reprezentująca podmiot wnoszący.

Z wyrazami szacunku

Damian Dobrucki
Federacja Młodych Socjaldemokratów

